

OSLO KOMMUNE
BYRÅDET

Byrådsavdeling for byutvikling

Behandling av sak: Høringsuttalelse fra Oslo kommune - endringer i byggesaksforskriften - opprettelse av et seriøsitetsregister

Byrådet behandlet den 28.09.2017 vedlagte sak nr. 1096

Byrådet fattet slikt vedtak:

Oslo kommune avgir i henhold til delegert fullmakt følgende høringsuttalelse til Kommunal- og moderniseringsdepartementets forslag om endringer i byggesaksforskriften:

Oslo kommunes generelle merknader og vurdering av forslaget

Arbeidsmarkeds kriminalitet bidrar til å undergrave velferdssamfunnet og et ordnet arbeidsliv. Det er også med på å utkonkurrere virksomheter som driver seriøst og lovlydig. Oslo kommune er opptatt av at det igangsettes tiltak som sikrer mot dette samt bidrar til økt kvalitet og varighet på det som bygges. Dette er svært viktig i en periode med sterk befolkningsvekst og økende forekomst av bygge-juks.

Oslo kommune er derfor positiv til at det opprettes et register som gjør det enklere for innbyggerne å velge seriøse selskaper når de skal vedlikeholde eller bygge nytt. Det er viktig at registeret utvikles slik at brukerne lett kan finne frem til et foretak som kan utføre arbeid samt at brukerne kan være trygge på at de som står oppført i registret har evne og vilje til å drive lovlig. For at registeret skal bli en suksess, er det viktig å lytte til brukernes og leverandørenes ønsker til et slikt register. Dersom man får et register hvor de seriøse aktørene ikke ser hensikten med å registrere seg – er det verre å ha et seriøsitetsregister enn ikke å ha det.

I høringsnotatet vises det til *Håndverksportalen* som er under opprettelse. Håndverksportalen har som formål å gi forbrukerne veiledning om kjøp av håndverkstjenester. Søk i denne vil skje ved at portalen søker i bl.a. *sentral godkjenning* og det foreslåtte *seriøsitetsregisteret*. Sett i sammenheng med Håndverksportalen mener Oslo kommune det foreslåtte registeret vil ha en positiv betydning i forhold til den vanlige forbruker. Det stilles imidlertid spørsmål til om ikke *sentral godkjenning-registret* kan omformes/videreutvikles til også å favne målgruppene for *seriøsitetsregisteret* - i og med at *ett register* er lettere å forholde seg til - enn to registre/systemer. Det vises i denne forbindelse til at *Sentral godkjenning* er en frivillig ordning som blant annet beskriver bedriftens faglige kompetanse. På Direktorat for byggkvalitet (DIBK) sine nettsider står følgende om sentral godkjenning:

Sentral godkjenning er en generell prekvalifisering av et foretaks kvalifikasjoner vurdert opp mot kravene i byggesaksforskriften (SAK10) kap 9-11.

Fra 1. januar 2016 ble det innført krav til seriositet for foretak som søker om sentral godkjenning. Et foretak som blir sentralt godkjent etter de nye seriositetsvilkårene viser at det

- *har riktig kompetanse til å utføre oppdrag i byggesaker*
- *oppfyller de lovpålagte kravene til drift*
- *har betalt skatter og avgifter*

Sentral godkjenning gis kun til foretak, herunder etater og andre offentlige organer, som skal godkjennes for ansvarsrett. Foretaket skal være registrert i Foretaksregisteret og Merverdiavgiftsregisteret. Foretak fra en annen EØS-stat som ikke er registrert i Foretaksregisteret eller fra et land omfattet av WTO-avtalen, må dokumentere at det er registrert i tilsvarende foretaksregister eller bransjeregister i en EØS-stat.

Direktoratet for byggkvalitet administrerer den sentrale godkjenningsordningen og behandler søknader om sentral godkjenning, fornyelse og tilbaketrekking av sentral godkjenning. Direktoratet fører også tilsyn med sentralt godkjente foretak for å se til at de oppfyller kravene i plan- og bygningslovgivningen.

Sentral godkjenning varer i tre år og kan fornyes dersom foretaket kan dokumentere at det fortsatt oppfyller vilkårene for godkjenning.

Oslo kommune vil for øvrig påpeke at seriositetsregisteret slik det er tenkt utformet i dag, ikke er hensiktsmessig for bruk av kommunale oppdragsgivere – da registeret er for lite omfattende. Registeret vil kun dekke et lite segment av næringen (de som ikke har ansvarsrett/utfører arbeid som ikke krever ansvarsrett) og det vil gi mindre informasjon enn for eksempel Startbank, som Oslo kommune i dag pålegger sine kontraktspartnere å bruke. Oslo kommune innførte 23.05.2017 «Oslomodellen», som er benevnelse på Oslo kommunes samlede kontraktskrav som skal bidra til et mer seriøst og rettferdig arbeidsliv i bl.a byggebransjen. Ordningen omfatter krav om/til:

- Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)
- Lønns- og arbeidsvilkår
- Gyldig HMS-kort (bestilling, kvittering etc. godtas ikke)
- Betaling til bank
- Bruk av lærlinger - 10 % av arbeidede timer
- Pliktig medlemskap i StartBANK
- Krav om bruk av fast ansatte - i minst 80 % stilling. Innleid arbeidskraft anses ikke som fast ansatte etter denne bestemmelsen
- Innleid arbeidskraft - arbeidskontrakter som sikrer tariff lønn e.l. mellom etterfølgende oppdrag
- Faglærte håndverkere
- Kun ett ledd underleverandører
- Yrkesskadeforsikring
- Tilgang til og overføring av data fra Leverandør, dvs. bruk av «HMS-reg» – et fellessystem for elektronisk mannskapskontroll
- Betaling med elektronisk betalingsmiddel/forbud mot kontant betaling
- Utdypende krav til faktura
- Oppdragsgivers rett til å innhente opplysninger

Oslo kommune mener at seriositetsregisteret gjerne bør inneholde ytterligere informasjon på lik linje med StartBank eller lignende, da Oslo kommune vurderer det som usikkert om informasjonen som vil fremgå av registeret er tilstrekkelig for å luke ut useriøse leverandører.

Henvendelser til Oslo kommune kommer nå oftest ved e-post og på nett. Men fortsatt har kommunen likevel mange brukere som benytter telefon og brev, særlig gjelder dette eldre mennesker. Oslo kommune ber derfor departementet vurdere om det kan åpnes for henvendelser pr. telefon eller brev til DiBK for innsyn i registeret. Kjennskap til og bruk av registeret er et avgjørende kriterium for om registeret blir vellykket.

Navnet *seriøsitetsregister* favner vidt og bredt, og skal etter intensjonen gjenspeile foretakets evne og vilje til å drive lovlig og utføre godt fagmessig arbeid. Oslo kommune vil påpeke at foreslåtte registrering kan gi et skinn av seriøsitet som det etter kommunens syn ikke er dekning for, da registeret i utgangspunktet kun sjekkes opp mot registrering i Brønnøysundregisteret og betalte skatter og avgifter. Navnet kan således forvirre og medføre problemer med hensyn til troverdighet.

Det fremgår av forslaget at kontrollen mot andre forhold legges opp til å være svært begrenset. Useriøse personer og virksomheter opererer ofte med flere foretak og under ulike navn – med navnelikhet. Det vil neppe by på problem for et useriøst firma å stå i registeret med ett eller flere foretak. *Dekkselskapet* kan være den del av firmaet som blir stående i registeret inntil det fremkommer at de ikke betaler skatt og avgift. Da registeret ikke skal medføre økt byråkrati, stilles derfor spørsmål til om DiBK er i stand til å luke ut de aktørene som ikke har en berettiget plass i seriøsitetsregisteret.

Oslo kommunes merknader til endringer av forskriften og de enkelte bestemmelsene

Oslo kommune mener det er misvisende når frivillig registrering i et seriøsitetsregister plasseres under *kapitel 13, Sentral godkjenning og ansvarsrett*, når registeret nettopp ikke er linket opp til sentral godkjenning. Videre er det uheldig med paragraf-angivelse § 13a som lett kan forveksles med §§ 13-1a og 13-1b. Oslo kommune foreslår at departementet velger en annen løsning for dette.

§ 13a-1 Registrering i registeret

Her legges det opp til en frivillig registrering for foretak som leverer tjenester innen prosjektering, utførelse og ferdigstilling av bygg, anlegg og oppussing – så lenge de oppfyller kriterier knyttet til: registrert i Enhetsregisteret med relevant næringskode, registrert i mva-registeret (dersom de er mva-pliktig) og dersom de ikke har forfalt og ubetalt skatt, forskuddstrekk, arbeidsgiveravgift eller merverdiavgift.

Oslo kommune mener at for at det skal bli mer interessant for forbrukerne å bruke registeret, bør registeret være søkbart på en slik måte at man får opp en liste med foretak som utfører de arbeidene et tiltak krever. For å få det til må for eksempel næringskodene inngå i registeret. I listen over næringskoder savnes for øvrig en egen kode for brønnboring.

Det bør også vurderes å stille krav om at foretakene ikke forurenser miljøet ulovlig. Aktuell dokumentasjon kan være:

- Miljøstyringssystem eller lignende
- At virksomheten kan dokumentere at de har et avvikssystem, herunder rutiner for å følge opp avvikene
- Dokumentasjon på sertifisering etter miljøstandarder

Det bemerkes at forslaget gir ingen kommentarer til den situasjon at foretaket kun skylder et mindre beløp eller har en restanse som er omtvistet. Dette kan oppleves vanskelig for seriøse virksomheter som har uavklarte skatte og avgiftsspørsmål eller har en ubetydelig restanse.

§ 13a-2 Administrasjon av registeret. Innhenting av opplysninger

Det følger av annet ledd at DiBK kan innhente informasjon etter første ledd direkte fra relevant myndighet. Det er noe uklart om hva man her mener «etter første ledd».

I siste ledd står det: «Direktoratet for byggkvalitet kan til enhver tid påse at registrerte foretak oppfyller vilkårene i denne bestemmelsen.» Det er noe uklart hva man mener med vilkårene i denne bestemmelsen.

§ 13a-3 Registrering og bortfall av registrering

Ingen merknader

§ 13a-4 Fjerning fra registeret ved dokumentert ulovlig drift

Registeret skal i utgangspunktet være helautomatisk, ikke medføre økt byråkrati og gjennomføres til selvkost. Under denne paragrafen åpnes det for en viss mulighet for DiBK for å fjerne foretak fra registeret selv om kriteriene i forskriften er oppfylt. Det legges opp til at DiBK kan fjerne foretak fra seriøsitetsregisteret ved dokumentasjon på ulovlig drift, bla ved *gjentatte brudd på plan- og bygningsloven*. Det samme gjelder ved mottatt dokumentasjon som viser at foretaket ikke drives med evne eller vilje til å drive lovlydig virksomhet, ved brudd på relevante regler i straffeloven og hvitvaskingsloven og brudd på arbeidsmiljølovens krav til helse, miljø og sikkerhet, lønns- og arbeidsvilkår og bruk av arbeidskraft.

Oslo kommune bemerker at forskriften gir ingen veiledning til hva som for eksempel ligger i *gjentatte brudd på plan- og bygningsloven* og hvor lenge et brudd skal ha virkning i forhold registreringen. Det fremgår heller ikke om mottatt dokumentasjon kun gjelder meldinger fra offentlige organ eller om DiBK også skal behandle meldinger fra private som har kjennskap til foretaket. Oppfølging vil for eksempel kreve et fungerende rapporteringssystem fra offentlige virksomheter når lovbrudd inntreffer hos en virksomhet. Oslo kommune er opptatt av at det må være enkelt og lite tidkrevende å rapportere om uregelmessigheter. Blir terskelen for å rapportere for høy, kan det medføre at viktig informasjon uteblir og at useriøse foretak ikke blir fjernet fra registeret. Oslo kommune etterspør en bedre gjennomgang av dette. Et rapporteringssystem må også fungere slik at det blir likebehandling i forbindelse fjerning for de som ønsker å stå oppført i registeret.

Oslo kommune mener videre at et brudd på forurensningsloven med forskrifter bør vurderes fremhevet i forskriften som et eget grunnlag for å kunne fjerne et foretak fra seriøsitetsregisteret.

Fjerning fra registeret skal *varsles* og et vedtak skal kunne *påkleges*. Oslo kommune registrerer at direktoratet er klageorgan, og forutsetter at kommunene ikke påføres betydelig merarbeid i slike saker.

§ 13a-5 Gebyr

Ingen merknader.

§ 13-10

Ingen merknader.

Byrådets kontor, den 28.09.2017